

فهرست مطالب

- ۹ — مروری بر قواعد گذشته
- ۱۸ — لغت‌های پرتکرار
- ۳۲ — **الدَّرْسُ الْأَوَّلُ** مِنْ آيَاتِ الْأَخْلَاقِ + إِسْمُ التَّفْضِيلِ ...
- ۴۸ — **الدَّرْسُ الثَّانِي** فِي مَخْضَرِ الْمُعَلِّمِ + أُسْلُوبُ الشَّرْطِ ...
- ۶۳ — **الدَّرْسُ الثَّلَاثُ** عَجَائِبُ الْأَشْجَارِ + الْمَعْرِفَةُ وَ النَّكِرَةُ
- ۷۷ — **الدَّرْسُ الرَّابِعُ** آدَابُ الْكَلَامِ + الْجُمْلَةُ بَعْدَ النَّكِرَةِ
- ۹۰ — **الدَّرْسُ الْخَامِسُ** الْكِذْبُ مِفْتَاحٌ لِكُلِّ شَرٍّ + تَرْجَمَةٌ ...
- ۱۰۲ — **الدَّرْسُ السَّادِسُ** أَنَّهُ مَارِي شَيْمِل + تَرْجَمَةُ الْفِعْلِ ...
- ۱۱۵ — **الدَّرْسُ السَّابِعُ** تَأْثِيرُ اللَّغَةِ الْفَارْسِيَّةِ عَلَى اللَّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ ...
- ۱۲۸ — درک مطلب
- ۱۳۳ — آزمون‌ها
- ۱۴۸ — پاسخ‌نامه تشریحی

مروری بر قواعد گذشته

انواع کلمه

سه نوع کلمه در عربی داریم: اسم - فعل - حرف.

اسم از نظر جنس دو نوع است: مذکر - مؤنث.

علامت اسم مؤنث: تاء گرد (ة)

مثال شجرة - مدرسة

اسم‌ها از نظر تعداد می‌توانند مفرد (یک نفر)، مثنی (دو نفر) و جمع (سه نفر به بالا) باشند.

علامت اسم مفرد: اسم مفرد نشانه‌ای ندارد و در معنی فقط به یک نفر یا یک چیز اشاره دارد.

مثال الكتاب - رَجُل

علامت اسم مثنی: اِن - بِن

مثال طالبان - طالبین (دو دانش‌آموز)

نَافِذَتَانِ - نَافِذَتَيْنِ (دو پنجره)

انواع جمع

جمع سالم جمعی است که اگر علامت جمع را از آخر آن برداریم، شکل مفرد کلمه باقی می‌ماند.

• انواع جمع سالم • جمع مذکر سالم - جمع مؤنث سالم

علامت جمع مذکر سالم: وَنَ - بِنَ

مثال: مُعَلِّمُونَ - مُعَلِّمِينَ (معلم‌ها)

علامت جمع مؤنث سالم: ات

مثال: تلميذات (دانش‌آموزان)

جمع مکسر (تکسیر) اسمی است که علامت جمع ندارد و معنی جمع می‌دهد.

مثال: مَدَارِس - كُتُب - تَعَالِيم

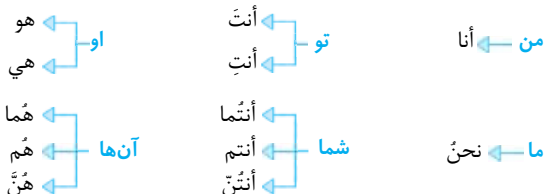
انواع اسم‌ها

از مهم‌ترین انواع اسم‌ها می‌توان ضمیر و اسم اشاره را نام برد.
ضمیر اسمی است که جانشین اسم دیگری می‌شود و از تکرار آن اسم جلوگیری می‌کند.

مثال: ذَهَبَ عَلَيَّ إِلَى الْمَدْرَسَةِ. هُوَ طَالِبٌ نَشِيطٌ.

انواع ضمایر • منفصل (جدا) - متصل (پیوسته)

۱) ضمایر منفصل (جدا): این ضمایر در فارسی و عربی عبارت‌اند از:

۲) ضمایر متصل (پیوسته)

فارسی	من، - م	تو، - ت	او، - ش
عربی	ي	ك، لَ	هـ، ها
فارسی	ما، - مان	شما، - تان	آن‌ها، - شان
عربی	نا	كُمَا، كُمْ، كُنَّ	هُمَا، هُمْ، هُنَّ

لغت‌های پرتکرار

-- الف --

أَلَّحَدُّ: کسی، یکتا، تنها
 الْأَلْحَدِيُّ: یکی از
 الْأَحْسَنُ: بهتر، بهترین
 أَحْسَنُ: خوبی کرد، خوب انجام داد
 (مضارع: يُحْسِنُ / امر: أَحْسِنُ / مصدر:
 إحسان)
 الْأَحْمَرُ: سرخ
 الْأَخُ (أَخُو، أَخَا، أَخِي): برادر، دوست
 «جمع: الْأَخَوَة و الإِخْوَان»
 الْأَخْتُ: خواهر «جمع: الْأَخَوَات»
 إِخْتَبَرُ: آزمود (مضارع: يَخْتَبِرُ / امر:
 إِخْتَبِرْ / مصدر: إِخْتِبَار)
 أَخَذَ: گرفت، برداشت، بُرد (مضارع:
 يَأْخُذُ / مصدر: أَخَذَ / امر: خُذْ)
 أَخْرَجَ: درآورد (مضارع: يُخْرِجُ / امر:
 أَخْرِجْ / مصدر: إِخْرَاج)
 الْأَخْضَرُ: سبز
 الْأَدَاءُ: به جا آوردن

أ: آیا
 الْأَبُ (أَبُو، أَبَا، أَبِي): پدر «جمع: آباء»
 ابْتَعَدَ: دور شد (مضارع: يَبْتَعِدُ / امر:
 ابْتَعِدْ / مصدر: ابْتِعَاد)
 ابْنُ: پسر، فرزند «جمع: أَبْنَاء، بَنُونَ»
 الْأَبْيَضُ: سفید
 الْأَثْقَى: پرهیزگارتر، پرهیزگارترین
 أْتَى: آمد (مضارع: يَأْتِي)
 أَتَا: برانگیخت (مضارع: يُثِيرُ / مصدر: إِثَارَة)
 ابْنَانِ، ابْنَيْنِ: دو
 أَجَابَ عَنْ: به ... پاسخ داد (مضارع:
 يُجِيبُ / امر: أَجِبْ / مصدر: إِجَابَة)
 اجْتَنَبَ: دوری کرد (مضارع: يَجْتَنِبُ /
 امر: اجْتَنِبْ / مصدر: اجْتِنَاب)
 الْأَحَبُّ إِلَيَّ: محبوب‌ترین نزد
 أَحَبَّ: دوست داشت (مضارع: يُحِبُّ)
 احْتَوَى: در بر داشت (مضارع: يَحْتَوِي /
 مصدر: احْتِوَاء)
 أَحَدٌ: یکی از

أَذْرَكَ الشَّيْءَ: به آن چیز رسید و بدان پیوست (مضارع: يُذْرِكُ / مصدر: إِذْرَكَ / امر: أذْرِكْ)
 إِذْ: آن گاه
 إِذَا: هر گاه، اگر
 أَرَادَ: خواست (مضارع: يُرِيدُ / مصدر: إِرَادَة)
 الْأَرْدَلُ: فرومایه «جمع: الْأَرْدَالُ»
 أَرْسَلَ: فرستاد (مضارع: يُرْسِلُ / امر: أَرْسِلْ / مصدر: إِرْسَال)
 الْأَرْزَقُ: آبی
 الْأُسْبُوعُ: هفته «جمع: أُسَابِيعُ»
 اسْتَرْجَعَ: پس گرفت (مضارع: يَسْتَرْجِعُ / امر: اسْتَرْجِعْ / مصدر: اسْتِرْجَاع)
 اسْتَطَاعَ: توانست (مضارع: يَسْتَطِيعُ / مصدر: اسْتِطَاعَة)
 اسْتَعْفَرَ: آمرزش خواست (مضارع: يَسْتَعْفِرُ / امر: اسْتَعْفِرْ / مصدر: اسْتِغْفَار)
 اسْتَمَلَمَ: دریافت کرد (مضارع: يَسْتَمَلِمُ / امر: اسْتَمَلِمْ / مصدر: اسْتِمْلَام)
 الْأَسْوَدُ: سیاه
 اسْتَرَى: خرید (مضارع: يَشْتَرِي)
 اسْتَعْلَمَ: کار کرد (مضارع: يَسْتَعْلِمُ / امر: اسْتَعْلِمْ / مصدر: اسْتِعْلَال)
 أَصْبَحَ: شد (مضارع: يُصْبِحُ)
 الْأَصْفَرُ: زرد

الإِعْصَارُ: گردباد «جمع: الْأَعَاصِيرُ»
 أُعْطِيَ: داد (مضارع: يُعْطِي / مصدر: إعْطَاء / أمر: أُعْطِني: به من بده)
 الْأَعْلَمُ: داناتر، داناترین
 الْأَعْلَى: بالا، بالاتر
 الْأَفْضَلُ: برتر، برترین «جمع: الْأَفْاضِلُ»
 اقْتَرَبَ: نزدیک شد (مضارع: يَقْتَرِبُ / امر: اقْتَرِبْ / مصدر: اقْتِرَاب)
 الْأَقَلُّ: کم تر، کم ترین
 الْأَكْبَرُ: بزرگ تر، بزرگ ترین
 الْأَكْثَرُ: گرمای تر، گرمای ترین
 أَكْثَرَمَ: گرمای داشت (مضارع: يَكْثِرُمُ / امر: أَكْثِرِمُ / مصدر: إِكْثَام)
 أَكَلَ: خورد (مضارع: يَأْكُلُ / امر: كُلْ / مصدر: أَكَل)
 إِلَّا: به جز، مانده «در ساعت خوانی»
 الَّذِي: کسی که، که
 الَّذِينَ: کسانی که، که
 الْأَلْفُ: هزار «جمع: الْأَلْفُ»
 إِلَى: به، به سوی، تا
 أَمَامَ: روبه رو
 امْرَأَةُ (الْمَرْأَةُ): زن
 امْكَنَ: امکان داشت (مضارع: يُمَكِّنُ / مصدر: إمْكَان)

من آیاتِ الأخلاق

الدَّرْسُ
الأَوَّلُ

واژگان

<p>● الإِثْمُ: گناه (جمع: الأثام)</p> <p>● لا تَجَسَّسُوا: جاسوسی نکنید (تَجَسَّسَ: جاسوسی کرد / مضارع: يَتَجَسَّسُ / مصدر: تَجَسَّسَ)</p> <p>● لا يَغْتَابُ: نباید غیبت کند، غیبت نکند (اغتابَ: غیبت کرد / مضارع: يَغْتَابُ / مصدر: اغْتَابَ)</p> <p>● بعضُكم بعضاً: یکدیگر</p> <p>● اللَّحْمُ: گوشت (جمع: اللَّحُومُ)</p> <p>● المَيتُ: مرده (جمع: الأموات، المَوتى)</p> <p>● كَرِهْتُمْ: ناپسند داشتید (كْرِهَ: ناپسند داشت / مضارع: يَكْرَهُ)</p> <p>● اتَّقُوا اللَّهَ: تقوای خدا را پیشه کنید، از خدا پروا کنید (اتَّقَى: پروا کرد / مضارع: يَتَّقِي)</p> <p>● التَّوَابُ: بسیار توبه‌پذیر</p> <p>● قد يكونُ: گاهی می‌باشد، شاید باشد</p>	<p>● لا يَسْخَرُ مِنْ: نباید مسخره کند، مسخره نکند (سَخَرَ مِنْ: مسخره کرد)</p> <p>● عَسَى: شاید، چه بسا</p> <p>● أَنْ يَكُونُوا: که باشند (كانَ: بود / يَكُونُ: می‌باشد)</p> <p>● أَنْ يَكُنَّ: که باشند (كانَ: بود)</p> <p>● لا تَلْمِزُوا: عیب نگیرید، عیب‌جویی نکنید (لَمَزَ: عیب گرفت)</p> <p>● لا تَنَابَرُوا بِالْألقابِ: به یکدیگر لقب‌های زشت ندهید (تَنابَرَ بِالْألقابِ: به دیگری لقب‌های زشت داد)</p> <p>● بئسَ: بد است، چه بد است</p> <p>● الفُسوقُ: آلوده شدن به گناه</p> <p>● لم يَتُوبْ: توبه نکرد، توبه نکرده است (تابَ: توبه کرد / مضارع: يَتُوبُ)</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • هَدَىٰ: هدایت کرد (مضارع: يَهْدِي) • إِهْتَدَىٰ: هدایت شد (مضارع: يَهْتَدِي) • غَلَبَ، غَلَبَتْ: چیره شد، غلبه کرد (مضارع: يَغْلِبُ) • جَادِلُ: بحث کن، گفت‌وگو کن (ماضی: جَادَلُ / مضارع: يُجَادِلُ / مصدر: مُجَادَلَةٌ) • صَلَّ: گمراه شد (مضارع: يَضِلُّ) • السَّعْرُ: قیمت (جمع: الأَسْعَارُ) • التَّوَعَّيَاتُ: اجناس (مفرد: التَّوَعَّيَّةُ) • الْمَتَجَرِّعُ: مغازه (جمع: المَتَاَجِرِجُ) • الرِّمَالُ: همکار، همکلاسی، همشاگردی (جمع: الرِّمَالُ) • التَّخْفِيفُ: تخفیف 	<ul style="list-style-type: none"> • قد + مضارع ← گاهی + مضارع اخباری • شاید + مضارع التزامی • العُجْبُ: خودپسندی • الخَفِيُّ: پنهان، مخفیانه • أَنْ تَعِيبَ: که عیب‌جویی کنی، که عیب‌دار کنی (عاب: عیب‌جویی کرد) • لَا تُلَقِّبُوا: لقب ندهید (لَقَّبَ: لقب داد / مضارع: يُلَقِّبُ / مصدر: تَلْقِيبُ) • قد حَرَّمَ: حرام کرده است (مضارع: يُحَرِّمُ / مصدر: تَحْرِيمٌ) • الإِسْتِهْزَاءُ: مسخره کردن (ماضی: إِسْتَهْزَأَ / مضارع: يَسْتَهْزِئُ؟) • التَّسْمِيَّةُ: نامیدن (ماضی: سَمَّى / مضارع: يَسْمِي) • الفَضْحُ: رسواکردن (ماضی: فَضَّحَ / مضارع: يَفْضُحُ) • الكِبَائِرُ: گناهان بزرگ (مفرد: الكَبِيرَةُ) • الكِبَارُ: بزرگان (مفرد: الكَبِير) • التَّوَاصُلُ: ارتباط (ماضی: تَوَاصَلَ / مضارع: يَتَوَاصَلُ) • واژگان بخش «إِعْلَمُوا» • حَيَّ عَلَى: بشتاب • أَهْدَىٰ: هدیه کرد (مضارع: يَهْدِي / مصدر: إِهْدَاءٌ)
<ul style="list-style-type: none"> • سَاءَ: بد شد (مضارع: يَسُوءُ / مصدر: سَوَاءٌ) • عَذَّبَ: عذاب داد (مضارع: يُعَذِّبُ / مصدر: تَعْذِيبٌ) • حَسَّنَتْ: نیکو گرداندی (ماضی: حَسَّنَ / مضارع: يُحَسِّنُ / امر: حَسِّنْ / مصدر: تَحْسِينٌ) • المِيزَانُ: ترازو (جمع: المَوَازِينُ) • السَّكِينَةُ: آرامش 	

متضاد

بَغْسٌ (بد است) ≠ نِعَمٌ (خوب است)	الْخَيْرُ (بهتر، بهترین) ≠ الشَّرُّ (بدتر، بدترین)
أَحَبُّ (دوست داشت) ≠ كَرِهٌ (ناپسند داشت)	الكَثِيرُ (بسیار) ≠ القَلِيلُ (کم)
الْخَفِيّ (پنهان) ≠ الظَّاهِرُ (آشکار)	المَيِّتُ، المَيِّتُ (مرده) ≠ الحَيُّ (زنده)
حَرَمٌ (حرام کرد) ≠ أَحَلَّ (حلال کرد)	الأَكْبَرُ (بزرگ تر، بزرگ ترین) ≠ الأَصْغَرُ (کوچک تر، کوچک ترین)
السُّوءُ (بدی) ≠ الحُسْنُ (خوبی)	القَبِيحُ (زشت) ≠ الجميلُ (زیبا)
السَّيِّئَةُ (بدی) ≠ الحَسَنَةُ (نیکی)	الكَشْفُ (آشکار کردن) ≠ السُّتْرُ، الإخفاء، الكِتْمَانُ (پوشاندن)
الأَعْلَى (بالتر، بالاترین) ≠ الأَسْفَلُ (پایین تر، پایین ترین)	نَهَى (نهی کرد، بازداشت) ≠ أَمَرَ (دستور داد)
الأَعْلَى (گران تر، گران ترین) ≠ الأَرْحَصُ (ارزان تر، ارزان ترین)	الأَنْفَعُ (سودمندتر، سودمندترین) ≠ الأَضْرُّ (زیان آورتر، زیان آورترین)
الأَرَادِلُ (فرومایگان) ≠ الأَفْضَالُ (شایستگان)	الأَقْلُ (کم تر) ≠ الأَكْثَرُ (بیشتر)
القَدِيمُ (قدیم) ≠ الحَدِيثُ (جدید)	صَلَّ (گمراه شد) ≠ إهْتَدَى (هدایت شد)
قَبِلَ (قبول کرد) ≠ رَفَضَ (رد کرد، نپذیرفت)	الغالية (گران) ≠ الرّخيصةُ (ارزان)
الثَّقِيلُ (سنگین) ≠ الخَفيفُ (سبک)	سَاءَ (بد شد) ≠ حَسَنَ (خوب شد)
التَّعْلِيمُ (یاد دادن) ≠ التَّعَلُّمُ (یاد گرفتن)	الإقْتِرَابُ (نزدیک شدن) ≠ الإبتعادُ (دور شدن)
العداوةُ (دشمنی) ≠ الصّداقةُ (دوستی)	أَنْزَلَ (نازل کرد، پایین آورد) ≠ رَفَعَ (بالا برد)

السَّاتِرِ (پوشاننده) ≠ الكَاثِمِ (آشکار کننده)

إِشْتَرَى (خرید) ≠ باعَ (فروخت)

صَدَقَ (راست گفت) ≠ كَذَبَ (دروغ گفت)

النِّسَاءِ (زنان) ≠ الرِّجَالِ (مردان)

المُشْتَرِي (خریدار) ≠ البَاعِ (فروشنده)

مترادف

السَّخْرِيَّةُ = الإِسْتِهْزَاءُ (مسخره کردن)

لَمَزَ = عَابَ (عیب گرفت)

الإِثْمُ = الذَّنْبُ (گناه)

إِتَّقَى = خَافَ (پروا کرد)

الْحَفِيَّ = الْمُسْتَوْر (پنهان)

الْقَبِيحُ = الْكَرِيهُ (زشت)

الكَشْفُ = الإِظْهَارُ (آشکار کردن)

المَعْرِفَةُ = الْعِلْمُ (دانستن)

السَّنَةُ = الْعَامُ (سال)

جَادَلَ = حَاوَرَ (گفت و گو کرد)

صَارَ = أَصْبَحَ (شد)

بَعَثَ = أَرْسَلَ (فرستاد)

السَّكِينَةُ = الْهُدُوءُ (آرامش)

الْوُسْعُ = الطَّاقَةُ = الإِسْتِطَاعَةُ (توانایی)

سَاعَدَ = نَصَرَ = عَاوَنَ (کمک کرد)

سَخِرَ مِنْ = إِسْتَهْزَأَ (مسخره کرد)

عَسَى = زُبْمًا، رُبَّ (شاید، چه بسا)

إِجْتَنَبَ = إِيْتَعَدَ (دوری کرد)

أَ = هَلْ (آیا)

الأَحْسَنُ = الأَفْضَلُ (بهتر)

نَصَحَ = وَعَظَ (پند داد)

المُحَاوَلَةُ = الاجْتِهَادُ = السَّعْيُ (تلاش)

التَّوَاصُلُ = الإِرْتِبَاطُ (ارتباط)

جَمَعَ = أَضَافَ (افزود)

الإِخْوَانُ = الأَصْدِقَاءُ (دوستان)

أَرَادَ = شَاءَ (خواست)

جَعَلَ = وَصَعَ (قرار داد)

تَمَّمَ = أَكْمَلَ (کامل کرد)

الرَّسُولُ = المُرْسَلُ (پیامبر، فرستاده)

المَسَاءُ = اللَّيْلُ (شب)

جمع مكشفر

معنى مفرد	مفرد	جمع	معنى مفرد	مفرد	جمع
بزرگ	الكبير	الکِبَار	قوم، گروه	القَوْم	الأقوام
گناه	الذُّنْب	الذُّنُوب	خود، جان، کسی	النَّفْس	الأنفُس
دُم	الذُّنْب	الأذنانب	نَفْس	النَّفْس	الأنفاس
سوره	السُّورَة	السُّور	نام	الإسم	الأسماء
دانا، دانشمند	العالم	العُلَماء	گمان	الظَّنّ	الظُّنون
کوه	الجَبَل	الجِبَال	گناه	الإثم	الآثام
تصویر، عکس	الصُّورَة	الصُّور	گوشت	اللَّحْم	اللُّحوم
متن	النَّصّ	التُّصوص	برادر، دوست	الأخ	الإخوة، الإخوان
امر، کار	الأمر	الأُمور	مُرده	المَيت	الأموات، الموتى
بنده	العَبْد	العِبَاد	عیب	العَيب	العیوب
عبادت کننده	العابِد	العُباد	مانند	المِثل	الأمثال
شب	اللَّيْلَة	اللَّيالي	لقب	اللقب	الألقاب
هزار	الألف	الآلاف	عمل، کار	العَمَل	الأعمال
ماه؛ معادل سی روز	الشَّهْر	الشُّهور، الأشُّهر	دلیل، راهنما	الدَّلیل	الأدِلَّة
ماه	القَمَر	الأقمار	راز	السِّرّ	الأسرار
چهره، رو	الوَجْه	الوُجوه	گناه بزرگ	الكبيرة	الکبائر
ورزشگاه	المَلْعَب	المَلَاعِب			

ترجمه عبارات مهم

﴿ لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ ﴾: گروهی، گروهی [دیگر] را نباید مسخره کند شاید بهتر از آن‌ها باشند و زنانی، زنانی [دیگر را مسخره نکنند] شاید بهتر از آن‌ها باشند.

﴿ وَ لَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَ لَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَ مَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴾: و از خودتان عیب نگیرید و به یکدیگر لقب‌های زشت ندهید، آلوده شدن به گناه پس از ایمان آوردن بدنامی است و هر کس توبه نکرد (توبه نکند)، آنان همان ستمگران‌اند.

﴿ وَ لَا تَغْتَابْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ﴾: و برخی از شما نباید غیبت برخی دیگر را کند (غیبت یکدیگر را نکنید) آیا یکی از شما دوست دارد گوشت مرده برادرش را بخورد؟ پس از آن کراهت دارید (آن را ناپسند می‌دارید).

قد يكون بين الناس من هو أحسن منا: گاهی بین مردم کسی می‌باشد که او از ما بهتر است. / شاید بین مردم کسی باشد که او از ما بهتر است. أَكْبَرُ الْعَيْبِ أَنْ تَعِيبَ مَا فِيكَ مِثْلُهُ: بزرگ‌ترین عیب آن است که از چیزی عیب بگیری که مثل آن در تو هست.

لا تعيبوا الآخرين و لا تَلْقَبُوهُمْ بِالْقَابِ يَكْرَهُنَّهَا: از دیگران عیب‌جویی نکنید و به آن‌ها لقب‌هایی ندهید که آن‌ها را ناپسند می‌دارند.

التَّجَسُّسُ وَ هُوَ مُحَاوَلَةٌ قَبِيحَةٌ لِكَشْفِ أَسْرَارِ النَّاسِ لِفَضْحِهِمْ: جاسوسی کردن و آن تلاشی زشت برای کشف رازهای مردم برای رسوا کردن آنان است.

سَمِيَ بَعْضُ الْمُفَسِّرِينَ سُورَةَ الْحَجَرَاتِ الَّتِي جَاءَتْ فِيهَا هَاتَانِ الْآيَتَانِ بِسُورَةِ الْأَخْلَاقِ: برخی از مفسران، سوره حجرات را که در آن، این دو آیه آمده است، سوره اخلاق نامیده‌اند.

﴿... مَنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْفِدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ﴾: چه کسی ما را از آرامگاهمان برانگیخت؟ این آن چیزی است که خدای بخشنده وعده داد و پیامبران راست گفتند.

قواعد درس اول

اسم تفضیل و اسم مکان

• اسم تفضیل • مفهوم برتری دارد و معادل صفت برتر یا برترین در زبان فارسی است.

مثال کبیر: بزرگ ◀ اکبر: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین

جمیل: زیبا ◀ أجمل: زیباتر، زیباترین

• اسم تفضیل برای مذکر بر وزن «أفعل» و برای مؤنث بر وزن «فعلی» می‌آید.

مثال اکبر (مذکر) ◀ کبری (مؤنث): بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین

أصغر ◀ صغری (مؤنث): کوچک‌تر، کوچک‌ترین

أفضل ◀ فضلی (مؤنث): بهتر، بهترین

• گاهی وزن اسم تفضیل به این شکل‌ها می‌آید:

مثال أعلى: بلندتر، بلندترین (مؤنث: علیا)

أعلى: گران‌تر، گران‌ترین - أنقى: پرهیزکارتر، پرهیزکارترین

أحب: محبوب‌تر، محبوب‌ترین

أقل: کم‌تر، کم‌ترین - أصح: صحیح‌تر، صحیح‌ترین

توجه مؤنث برخی از اسم‌های تفضیل کاربرد ندارد؛ مانند «أحب».

جمع اسم تفضیل غالباً بر وزن «أفاعِل» می‌آید.

مثال أفضل ◀ أفاضل أذل (فرومایه) ◀ أراذل

أكبر ◀ أكابر

گاهی اسم تفضیل در ترجمه معنای «تر، ترین» ندارد.

مثال آرذَل: فرومایه

دُنیا (بر وزن «فُعْلَى»): دنیا، جهان

• اسم تفضیل در حالت مقایسه حتی اگر بین دو اسم مؤنث باشد، معمولاً بر وزن «أَفْعَل» می‌باشد و پس از آن حرف جرّ «مِنْ» می‌آید.

مثال فاطمة أكبر من زينب: فاطمه از زینب بزرگ‌تر است.

• اسم تفضیل در حالتی که «ال» داشته باشد باید با اسم قبل از خود در جنس (مذکر، مؤنث) مطابقت کند.

مثال المدرسة الفضلى: مدرسه بهتر

مؤنث مؤنث

الباب الأكبر: در بزرگ‌تر

مذكر مذكر

توجه دو کلمه «خَيْر» و «شَرّ» هرچند بر وزن «أَفْعَل» نیستند، اما گاهی اسم تفضیل محسوب می‌شوند و این زمانی است که در ترجمه معنی «تر، ترین» داشته باشند.

مثال خير الناس: بهترین مردم

ترجمه اسم تفضیل | اگر پس از اسم تفضیل، حرف جرّ «مِنْ» بیاید، معنای «برتر» دارد.

مثال هذا أكبر من ذاك: این از آن بزرگ‌تر است.

و هرگاه حرف جرّ «مِنْ» پس از اسم تفضیل نیاید و اسم تفضیل به اسم دیگری اضافه شود، معنای «برترین» دارد.

مثال مَدْرَسَتُنَا أَكْبَرُ مَدْرَسَةٍ فِي الْمَدِينَةِ: مدرسه ما بزرگ‌ترین مدرسه

در شهر است. *مضاف مضاف‌الیه*

• دو کلمه «خَیْر» و «شَر» اگر به معنای اسم تفضیل بیایند (خَیْر: بهتر، بهترین / شَر: بدتر، بدترین)، در این حالت، معمولاً بعد از آن‌ها یا حرف جرّ «من» می‌آید و یا به صورت مضاف هستند.

مثال خَیْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا: بهترین کارها میانه‌ترین آن‌ها است.

اسم تفضیل مضاف الیه اسم تفضیل مضاف الیه

تفکّر ساعةٍ خَیْرٍ مِنْ عِبَادَةِ سَبْعِينَ سَنَةً: ساعتی تفکر بهتر از عبادت هفتاد سال است.

اسم تفضیل مرفوع

شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا یَعْتَقِدُ الْأَمَانَةَ وَ لَا یَجْتَنِبُ الْخِیَانَةَ: بدترین مردم

اسم تفضیل مضاف الیه

کسی است که پایبند به امانت نباشد و از خیانت دوری نکند.

مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهَائِمِ: هر کس شهوتش بر

اسم تفضیل مرفوع

عقلش چیره شد (شود)، او بدتر از چارپایان است.

• اسم مکان • بر مکان وقوع فعل دلالت دارد و بیشتر بر وزن «مَفْعَل» و

گاهی بر وزن «مَفْعِل» و «مَفْعَلَة» است.

مثال مَلْعَب: ورزشگاه / مَطْبِخ: آشپزخانه / مَسْکَن: خانه / مَصْنَع: کارخانه /

مَطْعَم: رستوران / مَوْقِف: ایستگاه / مَنَزِل: خانه / مَسْجِد: مسجد / مَكْتَبَة:

کتابخانه / مَطْبَعَة: چاپخانه

گاهی اسم مکان به این شکل‌ها می‌آید:

مطار: فرودگاه / مکان: محل، جا / مَقَرّ: قرارگاه / مَقَرّ: محل گریز

• جمع اسم مکان بر وزن «مَفَاعِل» است.

مثال مَدَارِس، مَسَاجِد، مَطَاعِم، مَنَازِل

برخی کلمات هر چند بر وزن اسم مکان هستند اما اسم مکان محسوب نمی‌شوند، چون به مکان دلالت نمی‌کنند.
مانند: مَوَدِ الْعَدَاءِ: زمان نهار

سؤال

- تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ ثُمَّ عَيِّنِ اسْمَ التَّفْضِيلِ وَ اسْمَ الْمَكَانِ:
- ١) الْكِتَابُ خَيْرٌ صَدِيقٍ لَكَ فِي الْوَحْدَةِ.
 - ٢) نَسِيتُ لِلسَّفَرِ حَقِيبَتِي الصُّغْرَى.
 - ٣) فِي هَذِهِ الْمَطَاعِمِ تَوْجَدُ أَفْضَلَ الْأَطْعَمَةِ.
 - ٤) الْخِيَانَةُ فِي آدَاءِ الْأَمَانَةِ مِنْ شَرِّ الْأُمُورِ.
 - ٥) أَذْهَبُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ لِأَرْجِعَ الْكِتَابَ.
 - ٦) سَجَّلَ الْمُهَاجِمُ أَرْوَعَ أَهْدَافِهِ فِي هَذَا الْمَلْعَبِ.
 - ٧) أَحْسَنُ دَرَسٍ تَعَلَّمْتُهُ مِنْ مَدْرَسَةِ الْحَيَاةِ هُوَ عَدَمُ الْإِعْتِمَادِ عَلَى الْآخَرِينَ.

پاسخ

- ١ کتاب در تنهایی بهترین دوست برای تو است. (خیر: اسم تفضیل)
- ٢ کیف کوچک‌ترم را برای سفر فراموش کردم. (الصُّغْرَى: اسم تفضیل)
- ٣ در این رستوران‌ها، بهترین غذاها یافت می‌شود. (المَطَاعِم: اسم مکان / أَفْضَلُ: اسم تفضیل)
- ٤ خیانت در امانت‌داری از بدترین کارها است. (شَرِّ: اسم تفضیل)
- ٥ به کتابخانه می‌روم تا کتاب را برگردانم. (المَكْتَبَةِ: اسم مکان)
- ٦ مهاجم زیباترین گل‌هایش را در این ورزشگاه به ثمر رساند. (أَرْوَعَ: اسم تفضیل / الْمَلْعَبِ: اسم مکان)
- ٧ بهترین درسی که از مدرسه زندگی آموختم، تکیه‌نکردن بر دیگران است. (أَحْسَنُ و الْآخَرِينَ: اسم تفضیل / الْمَدْرَسَةِ: اسم مکان)

نگاهی به محلّ اعرابی (نقش کلمات)

۱ مفعول معمولاً در جواب سؤال «چه کسی را، چه چیزی را» می‌آید.

مثال لا یُکَلِّفُ اللهُ نَفْساً إِلَّا وُسْعَهَا.

مُکَلِّفٌ نمی‌کند مفعول

چه کسی را مکلف نمی‌کند؟ - کسی را ﴿نَفْساً﴾ کسی: مفعول

۲ دقت کنیم «أَحَبَّ: دوست داشت» را که فعل ماضی است با «أَحَبَّ: محبوب‌ترین» که اسم تفضیل است، اشتباه نگیریم.

محبوب‌ترین» که اسم تفضیل است، اشتباه نگیریم.

مثال «أَحَبَّ عِبَادٍ: محبوب‌ترین بندگان» ترکیب اضافی است و «عباد»

نقش مضاف‌الیه را دارد.

«صَدِيقِي أَحَبَّ كُرَّةَ الْقَدَمِ مُنْذُ الطُّفُولَةِ: دوستم از زمان کودکی فوتبال را

دوست داشت.» در این جا «أَحَبَّ» اسم تفضیل نیست، بلکه فعل ماضی است.

نمونه سؤال‌های امتحانی

واژه‌شناسی

■ تَرَجِمَ الكلمات التي تحتها خطّ:

۱- بِئْسَ الْعَمَلُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ.

۲- التَّجَسُّسُ مِنْ كِبَائِرِ الذُّنُوبِ فِي مَكْتَبِنَا.

۳- أُتُجِبُّ أَنْ تَأْكُلَ لَحْمَ الْبَقَرَةِ.

۴- رَجَاءٌ أَعْطَنِي السَّرْوَالَ بَعْدَ التَّخْفِيفِ.

۵- عَيَّنَ الْمُتْرَادِفَ وَ الْمُتَضَادَّ:

لَمَزَ - تَابَ - الْمَيْتَ - عَابَ - الْعُجْبَ - الْحَيَّ

الف (..... =) ب (..... ≠)

۶- عَيَّنَ الْمُتْرَادِفَ وَ الْمُتَضَادَّ:

أَحَبَّ - الذَّنْبَ - الْخَفِيَّ - كَرِهَ - الْإِثْمَ - التَّوَاصَلَ

الف (..... =) ب (..... ≠)

۷- عَيْنُ الْكَلِمَةِ الْغَرِيبَةِ:

(۱) الْأَجْمَلُ (۲) الْأَرْزَقُ (۳) الْأُضْلَحُ (۴) الْأَحْسَنُ

۸- أَكْتُبْ جَمْعَ الْكَلِمَةِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ:

إِشْتَرَيْنَا قَمِيصًا بِسِعْرٍ رَخِيصٍ.

ترجمه

■ تَرِجِمِ الْعِبَارَاتِ إِلَى الْفَارِسِيَّةِ:

۹- ﴿إِجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ﴾

۱۰- ﴿وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾

۱۱- ﴿لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ﴾

۱۲- «مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهَائِمِ»

۱۳- ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾

■ اِنْتَجِبِ التَّرْجِمَةَ الصَّحِيحَةَ:

۱۴- ﴿وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾

■ (۱) و با آن‌ها به شیوه‌ای بحث کن که نیکوتر است.

■ (۲) آن‌ها به گونه‌ای نیکو بحث کردند.

۱۵- خَيْرٌ إِخْوَانِكُمْ مَن أَهْدَىٰ إِلَيْكُمْ عُيُوبَكُمْ.

■ (۱) بهترین برادران تو کسی است که عیب‌ها را به تو نشان داد.

■ (۲) بهترین دوستان شما کسی است که عیب‌هایتان را به شما هدیه داد.

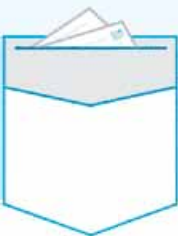
■ كَمَّلِ الْفَرَاعَاتِ فِي التَّرْجِمَةِ الْفَارِسِيَّةِ:

۱۶- سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «مَنْ أَحَبَّ النَّاسَ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: أَنْفَعُ النَّاسِ لِلنَّاسِ.»

از پیامبر خدا: چه کسی محبوب‌ترین مردم نزد خدا است؟ فرمود:

..... مردم برای مردم.

آزمونها

آزمون (1) نوبت اول

المهارة الأولى: المفردات

الف. تَرجم المَفْرَدَاتِ الَّتِي أُشِيرَ إِلَيْهَا بِخَطِّ: (٥/نمره)

١- لا نَذْكُرُ عُيُوبَ الْآخَرِينَ بِكَلَامٍ حَفِيٍّ.

٢- حَجَلَ الطَّالِبُ وَ نَدِمَ مِنْ سُلُوكِهِ.

ب. ضَع فِي الْفَرَاغِ الْكَلِمَتَيْنِ الْمُرَادِفَتَيْنِ وَ الْكَلِمَتَيْنِ الْمُتَضَادَّتَيْنِ (كَلِمَتَانِ

زَائِدَتَانِ): (٥/نمره)

تازة - حَسن - صَنَع - مَرَّة - لَبِن - فَرَّ

٣- =

٤- ≠

ج. ضَع فِي الْفَرَاغِ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً: (كَلِمَتَانِ زَائِدَتَانِ) (٥/نمره)

بِيع - لُبَّ - عُقُولِهِمْ - تَسْجِيل

٥- كَلِمَ النَّاسِ عَلَى قَدْرِ

٦- يَأْكُلُ النَّاسُ بَعْضِ الْأَثْمَارِ.

د. اِنتَخِبِ الْكَلِمَةَ الْمُنَاسِبَةَ لِلتَّوْضِيحِ: (٥/نمره)

٧- تَحْرِيكُ الْوَجْهِ إِلَى الْيَمِينِ وَ إِلَى الْيَسَارِ:

الإلتفات

الهمس

٨- عِلْمُ مُطَالَعَةِ خَوَاصِّ الْعَنَاصِرِ:

عِلْمُ الْأَحْيَاءِ

الكيمياء

آزمون (٢) نوبت دوم

المهارة الأولى: المفردات

الف. تَرجم المَفْرَدَاتِ الَّتِي أُشِيرَ إِلَيْهَا بِخَطِّ: (٥/٥ نمره)

١- هذا الكِتَابُ يَضُمُّ الكَلِمَاتِ الفَارِسِيَّةَ المَعْرَبَةَ.

٢- سَوَفَ تُوجِهُ مَشَاكِلَ وَ صُعُوبَاتٍ كَثِيرَةً.

ب. ضَع في الفَرَاغِ الكَلِمَتَيْنِ المِترَادِفَتَيْنِ وَ الكَلِمَتَيْنِ المِتضَادَّتَيْنِ: (٥/٥ نمره)

يَقْتَرِبُ - تَأْجِيل - صَنَعَ - يَنْتَعِدُ - تَأْخِير - صَرَّ

٣- =

٤- ≠

ج. ضَع في الفَرَاغِ كَلِمَةً مَناسِبَةً (كَلِمَتَانِ زَائِدَتَانِ): (٥/٥ نمره)

الْفَرَنْسِيَّة - مَبَارَاة - مَخْبُوء - أَنْقَرَة

٥- إِنَّ ثَانِي أَكْبَرِ مَدِينَةٍ فِي تُرْكِيَا بَعْدَ إِسْطَنْبُول.

٦- شَارَكَ زُمْلَاؤُنَا فِي عِلْمِيَّة.

د. اِنْتَجَبِ الكَلِمَةَ المَناسِبَةَ لِلتوضيح: (٥/٥ نمره)

٧- عِطْرٌ يَنْتَحِدُ مِنْ نَوْعٍ مِنَ الغِزْلَانِ:

المِسْك الشَّرشَف

٨- الَذِي يَذْهَبُ لِمَشَاهِدَة مُسَابِقَة رِياضيَّة:

الشَّهَادَة المَتَفَرِّج

المهارة الثانية: الترجمة

هـ. تَرجم الجمل و العبارات: (٤ نمره)

٩- التَّجَسُّسُ مَحَاوَلَةٌ قَبِيحَةٌ لِكَشْفِ أَسْرَارِ النَّاسِ.

١٠- عَلَى الطَّالِبِ أَنْ لَا يَهْرُبَ مِنْ أَدَاءِ الوَاجِبَاتِ المَدْرَسِيَّةِ.

١١- ظَوَاهِرُ الطَّبِيعَةِ تُثَبِّتُ حَقِيقَةً وَاحِدَةً وَ هِيَ قُدْرَةُ اللَّهِ.

١٢- لِلکَلَامِ آدَابٌ يَجِبُ عَلَيِ المُتَكَلِّمِ أَنْ يَعْمَلَ بِهَا.

- ۱- آلوده شدن به گناه
- ۲- گناهان بزرگ
- ۳- گوشت
- ۴- تخفیف
- ۵- لَمْزَ (عیب گرفت)
- ۶- الْمَيِّتَ (مُردۀ) ≠ الْحَيَّ (زنده)
- ۶- لَفَّ الذَّنْبَ = الإِثْمَ (گناه)
- ۷- أَحَبَّ (دوست داشت) ≠ كَرِهَ (ناپسند داشت)
- ۷- كَرِهَتْهُ (آبی) - معنی سایر گزینه‌ها به ترتیب: زیباتر، درست‌کارتر، نیکوتر
- ۸- أَسْعَارَ: قیمت‌ها
- ۹- از بسیاری از گمان‌ها دوری کنید، قطعاً بعضی گمان‌ها گناه است.
- ۱۰- و هر کس توبه نکند، آن‌ها همان ستمگران هستند.
- ۱۱- گروهی گروهی دیگر را مسخره نکند، شاید از آن‌ها بهتر باشند.
- ۱۲- هر کس شهوتش بر عقلش چیره شد، او بدتر از چارپایان است.
- ۱۳- بی‌گمان پروردگار تو داناتر است به کسی که از راهش گمراه شده است.
- ۱۴- كَرِهَتْهُ - «جادل» فعل امر است. / «أَحْسَنَ: نیکوتر» اسم تفضیل است.
- ۱۵- كَرِهَتْهُ - گم، شما / «عُيُوبَ» جمع است. / أهدى: هدیه داد
- ۱۶- پرسیده شد - سودمندترین
- ۱۷- خودپسندی - دیگران
- ۱۸- لَفَّ نیکوی کرده است (قَدْ + ماضی: ماضی نقلی)
- ۱۹- نیکوی کردن
- ۱۹- لَفَّ ياد بگیر (فعل امر)
- ۲۰- ياد نمی‌گیرند

پاسخ تشریحی آزمون (۱) نوبت اول

- ۱- مخفی، پنهان
- ۲- خجالت کشید
- ۳- تازة = مَرَّة (بار، دفعه)
- ۴- خَشِن (زبر) ≠ لَيِّن (نرم)
- ۵- عَقُولِهِمْ (عقل هایشان)
- ۶- لُب (مغز میوه)
- ۷- الإلتفات (روی برگرداندن)
- ۸- الكیمیاء (شیمی)
- ۹- از مردم عیب نگیرید و به آن‌ها لقب‌هایی ندهید که آن‌ها را ناپسند می‌دارند.
- ۱۰- غیبت کردن از مهم‌ترین دلایل قطع ارتباط بین مردم است.
- ۱۱- دانش آموز از انجام تکالیف مدرسه فرار نمی‌کند.
- ۱۲- مهران انشایش را نوشت و آن را به معلمش داد.
- ۱۳- گاهی ارتفاع بعضی از این درختان به بیشتر از صد متر می‌رسد.
- ۱۴- باید گوینده به آن چه می‌گوید، عمل‌کننده باشد.
- ۱۵- در بعضی اوقات، قدرت سخن از اسلحه قوی‌تر است.
- ۱۶- درخت نفت درختی است که کشاورزان از آن به عنوان پرچینی به دور مزرعه‌ها استفاده می‌کنند.
- ۱۷- **گزینه ۱**: ترجمه عبارت سؤال: بهترین کارها میانه‌ترین آن‌ها است.
- ۱۸- **گزینه ۱**: ضمیر «گم» در «لسانگم» باید ترجمه شود، (لین الکلام: نرمی سخن) نه «سخن نرم»، «يَقْتَنِعُ» فعل غایب است نه مخاطب.
- ۱۹- **گزینه ۱**: «قَد» قبل از فعل مضارع: گاهی / شاید، «تُشَاهِدُ» فعل مضارع است نه ماضی، «لَك: تو» نه «شما»
- ۲۰- بترسند - آتش
- ۲۱- برادران (یا دوستان) - هدیه داد

۴۷- صَارَ الْمَبْلُغُ مِثَّتَيْنِ وَ ثَلَاثِينَ أَلْفَ تُوْمَانٍ.

۴۸- رُبَّمَا بِسَبَبِ تَسَلُّلٍ.

پاسخ تشریحی آزمون (۲) نوبت دوم

- ۱- عربی شده
- ۲- سختی‌ها
- ۳- تأجیل = تأخیر
- ۴- يَتَقَرَّبُ ≠ يَبْتَعِدُ
- ۵- أُنْفَرَةَ
- ۶- مُبَارَاة
- ۷- الْمِسْك
- ۸- الْمُتَفَرِّج
- ۹- جاسوسی کردن، تلاشی زشت برای آشکار کردن رازهای مردم است.
- ۱۰- دانش‌آموز باید از انجام تکالیف مدرسه فرار نکند.
- ۱۱- پدیده‌های طبیعت یک حقیقت را ثابت می‌کنند و آن قدرت خدا است.
- ۱۲- سخن آدابی دارد که گوینده باید به آن عمل کند.
- ۱۳- با خودت و با دیگران در زندگی صادق باش.
- ۱۴- شیمل جهان غرب مسیحی را به فهم حقایق دین اسلام دعوت می‌کرد.
- ۱۵- کلمات فارسی که وارد زبان عربی شدند، صداها و وزن‌هایشان تغییر کرد.
- ۱۶- قطعاً در داستان یوسف و برادرانش نشانه‌هایی برای پرسشگران است.
- ۱۷- **کزینه ۱**: (ترجمه عبارت: بادها گاهی به سمتی می‌وزند که کشتی‌ها نمی‌خواهند).
- ۱۸- **کزینه ۲**: (ترجمه عبارت: بهترین سخن آن است که کم باشد و دلالت کند).
- ۱۹- **کزینه ۲**: «أَطْفَالاً» نکره است: کودکانی / «أَشَاهِدُ» مضارع است: می‌بینم / «يَلْعَبُونَ» فعل مضارع جمله وصفیه است و چون قبل از آن فعل مضارع آمده، به شکل مضارع ترجمه می‌شود: بازی می‌کنند